

РІШЕННЯ

щодо присудження наукового ступеня доктора наук

Спеціалізована вчена рада з присудження наукового ступеня доктора наук Д 29.051.11 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля Міністерства освіти і науки України прийняла рішення про присудження наукового ступеня доктора психологічних наук **Черновській Лілії Володимирівні** на підставі прилюдного захисту докторської дисертації **«Психологія соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму»** на правах рукопису за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи» «28» грудня 2024 року, протокол № 27.

Черновська Лілія Володимирівна, 1976 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 1999 році Чернівецький державний університет імені Ю. Федьковича за спеціальністю «Початкове навчання».

Кандидат психологічних наук з 2014 року.

Докторантуру закінчила у 2024 році, підготовка здійснювалась у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля МОН України.

Працює завідувачкою кафедри психології Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» МОН України з 2024 р. до теперішнього часу.

Докторська дисертація виконана у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля МОН України, кафедра практичної психології та соціальної роботи, м. Київ.

Науковий консультант: Завацька Наталія Євгенівна, доктор психологічних наук, професор, Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля МОН України, завідувачка кафедри практичної психології та соціальної роботи.

Рекомендовано до захисту 28 жовтня 2024 року.

Здобувачка має 56 публікацій, з яких 1 одноосібна монографія, 32 статті у наукових фахових виданнях із психології (з них 23 статті – у наукометричних

виданнях, з яких 5 статей – у наукометричній базі Web of Science Core Collection), 23 публікації – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та інших виданнях.

Опоненти:

Пілецька Любомира Сидорівна, доктор психологічних наук за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», професор кафедри соціальної психології, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника МОН України, завідувачка кафедри соціальної психології, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У теоретико-методологічному огляді проблеми дослідження дисертантка слушно вказує, що протиріччя у ціннісній системі і невідповідність між собою ієрархічних рівнів цінностей привели не тільки до зменшення значущості цінностей у соціальних процесах, а й посилення потреби у духовному пошуку, спрямованому на визначення стійких життєвих орієнтирів, що є особливо актуальним у процесі розвитку соціальної компетентності молоді. Однак, у сучасному суспільстві зберігаються бар'єри інтеріоризації духовних цінностей, аналізу яких слід було б приділити більшу увагу з метою їх усунення у системі психологічного забезпечення оптимізації процесу розвитку соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму.

2. З тексту роботи не зрозуміло який зміст авторка вкладає у поняття вітагенного досвіду особистості при вивченні проблеми її соціальної компетентності.

3. Потребує пояснення з якою метою у дослідженні соціальної компетентності молоді учасники дослідження додатково виконували моторну пробу Лачинса.

4. Узагальнення авторкою результатів формульовального етапу дослідження вказує на необхідність застосування резервних можливостей молоді у процесі психологічного забезпечення розвитку її соціальної компетентності. У зв'язку з цим, хотілося б почути, як дисертантка визначає поняття резервних можливостей молоді, що забезпечують ефективність зазначеного процесу, зокрема в умовах трансформаційних змін соціуму.

Ковальчук Зоряна Ярославівна, доктор психологічних наук за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», професорка кафедри

психології, Львівський державний університет внутрішніх справ МВС України, завідувачка кафедри теоретичної психології Інституту управління, психології та безпеки, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. На нашу думку, потребують більш ґрунтовного розкриття параметри соціально-психологічної зрілості, які впливають на процес розвитку соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін сучасного соціуму та забезпечують його ефективність.

2. З тексту роботи залишилося не зрозумілим, з якими специфічними функціями пов'язаний соціальний статус молоді в процесі розвитку її соціальної компетентності в умовах трансформаційних змін соціуму.

3. Важливим вбачаємо виокремлення особливостей інтеріоризації цінностей молоддю в процесі розвитку її соціальної компетентності в умовах трансформаційного соціуму, що, однак, було здійснено авторкою поверхово.

4. У дослідженні дисертанткою розроблено потужний програмно-цільовий проєкт психологічного забезпечення оптимізації процесу розвитку соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму. Однак, хотілося б почути, за допомогою яких принципів є можливим досягнення ефективної реалізації зазначеного проєкту.

Онуфрієва Ліана Анатоліївна, доктор психологічних наук за спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», професор кафедри загальної та практичної психології, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, завідувачка кафедри загальної та практичної психології, дала позитивний відгук із зауваженнями:

1. У першому розділі дисертації авторка слушно вказує, що зміна структуральних властивостей суспільства призвела до формування нової моделі соціалізації молоді, інтеріоризації нею соціальних цінностей, що є особливо актуальним у векторі вивчення її соціальної компетентності. У цьому зв'язку хотілося б почути, які особливості нової та традиційної моделей соціалізації були враховані дисертанткою при дослідженні психологічних аспектів проблеми розвитку соціальної компетентності молоді у трансформаційному соціумі.

2. Авторка зазначає, що формування і розвиток соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму здійснюється під впливом взаємопов'язаних чинників. Однак, виникає питання щодо диференціації таких чинників на мікро-, мезо- та макрорівнях.

3. Дисертанткою виокремлено основні соціально-психологічні умови впровадження програмно-цільового проєкту психологічного забезпечення оптимізації процесу розвитку соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційного соціуму. Проте, які саме позитивні результати забезпечить дотримання зазначених умов у роботі не йдеться.

4. У тексті дисертації дещо обмежено, на наш погляд, представлено результати статистичної обробки даних (зокрема, кореляційного аналізу). Принаймні їх можна було б навести у додатках.

На докторську дисертацію та реферат надійшли відгуки:

1. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри психології та педагогіки Хмельницького національного університету МОН України Таїсії КОМАР.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

2. Від доктора психологічних наук, професора, професора кафедри соціальної психології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника МОН України Ігоря ГОЯНА.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

3. Від доктора психологічних наук, професорки, доцентки кафедри психології та соціальної роботи Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка МОН України Євгенії ГЕЙКО.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

4. Від доктора психологічних наук, професорки, доцентки кафедри навігації і управління судном Дунайського інституту Національного університету «Одеська морська академія» МОН України Олени СОРОКИ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

5. Від доктора психологічних наук, професорки, професорки кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти Університету Григорія Сковороди в Переяславі МОН України Ірини ВОЛЖЕНЦЕВОЇ.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

6. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри психології та філософії Буковинського державного медичного університету МОЗ України Алли БОРИСЮК.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

7. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри практичної та клінічної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова МОН України Ольги ЛИТВИНЕНКО.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

8. Від доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри соціальної психології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова МОН України Оксани КОНОНЕНКО.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

9. Від доктора психологічних наук, професорки, професорки кафедри публічного управління і проєктного менеджменту ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України Олени БОНДАРЧУК.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

10. Від доктора психологічних наук, професора, професора кафедри фінансів, обліку та психології Українського державного університету науки та технологій МОН України Олексія ШЕВЯКОВА.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

11. Від доктора психологічних наук, професора, професора кафедри психології Херсонського державного університету МОН України Ігоря ПОПОВИЧА.

Відгук позитивний. Зауважень немає.

У дискусії взяли участь члени докторської ради:

Юлія БОХОНКОВА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Віталій БОЧЕЛЮК, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Олена БЛИСКУН, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Наталія ДОБРОВОЛЬСЬКА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Сергій ГАРЬКАВЕЦЬ, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Ольга ЛОСІЄВСЬКА, доктор психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень;

Галина ПОБОКІНА, кандидат психологічних наук, спеціальність 19.00.05, без зауважень.

При проведенні таємного голосування виявилось, що із 8 членів докторської ради, 1 член ради є кандидатом наук без права голосу, відтак взяли участь у голосуванні 7 осіб (з них 7 докторів наук за профілем дисертації), проголосували:

«За» 7 членів докторської ради,

«Проти» – немає,

недійсних бюлетенів – немає.

ВИСНОВОК

спеціалізованої вченої ради Д 29.051.11 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля про дисертаційну роботу Черновської Лілії Володимирівни «Психологія соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму», подану на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук зі спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи», протокол № 27 від 28 грудня 2024 року

На підставі вивчення дисертаційної роботи Черновської Лілії Володимирівни «Психологія соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму», виступів офіційних опонентів – Пілецької Любомири Сидорівни, доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри соціальної психології

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника МОН України; Ковальчук Зоряни Ярославівни, доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри теоретичної психології Інституту управління, психології та безпеки Львівського державного університету внутрішніх справ; Онуфрієвої Ліани Анатоліївни, доктора психологічних наук, професорки, завідувачки кафедри загальної та практичної психології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка; відгуків на реферат дисертаційної роботи та матеріалів прилюдного захисту, спеціалізована вчена рада

УХВАЛИЛА:

Дисертаційна робота Черновської Лілії Володимирівни є самостійним завершеним дослідженням актуальної проблеми соціальної психології, а також сучасної теорії і практики розвитку соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму.

Дисертаційне дослідження виконане згідно наукового плану Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» МОН України і відповідає комплексним науково-дослідним темам кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля МОН України «Соціокультурні та психологічні аспекти адаптації особистості в сучасному соціумі», «Соціально-психологічні основи розвитку адаптаційного потенціалу особистості засобами інноваційних психотехнологій в умовах трансформаційних змін сучасного суспільства».

Тему дисертаційного дослідження затверджено Вченою радою Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (протокол № 4 від 26 листопада 2021 р.).

Актуальність теми дослідження. В умовах трансформаційних змін соціуму особливе місце серед ключових компетентностей сучасної молоді займає соціальна компетентність, що сприяє успішності молодої людини у провідних сферах життєдіяльності і проявляється у її взаємовідносинах з оточуючими, у швидкій соціальній адаптації, здійсненні ефективного соціального співробітництва, здоровому способі життя, відповідальності за своє сьогодення та майбутнє. Усвідомлюючи це, заклади освіти прагнуть до створення умов для розвитку

соціальної компетентності молоді, а роботодавці, висуваючи однією з головних вимог до молодого фахівця володіння соціальною компетентністю, керуються тим, що коло його посадових обов'язків не обмежується предметом професійної діяльності, а включає широкий організаційний і соціальний контексти. Такі погляди наукової спільноти та стейкхолдерів знайшли відображення у новому поколінні державних освітніх стандартів, зокрема у визначенні складу загальнокультурних компетенцій молоді та її соціальної компетентності загалом.

Констатовано, що розвиток соціальної компетентності молоді є особливо затребуваним і виправданим у різних періодах юнацького віку, зокрема під час професійної підготовки, з погляду на те, що, по-перше, у цей період особистість отримує професію та соціогуманітарні знання, відбувається її професійна та загальнокультурна підготовка, особистісне зростання і, при цьому, створюється можливість їх органічного синтезу; по-друге, у цей період здійснюється процес інтенсивного світоглядного пошуку основних ціннісних орієнтирів, власного Я, вибудова особистої траєкторії життя, що виявляється особливо важливим в умовах трансформаційних змін соціуму.

Разом із тим, дослідники констатують прояви недостатньої підготовленості молоді до взаємодії з трансформаційним соціальним середовищем, невпевненості у власних силах і знижений рівень компетентності у вирішенні соціальних проблем, які виникають перед молоддю в умовах сучасного соціуму.

Встановлено, що у наукових та методичних публікаціях здебільшого йдеться не про одну соціальну компетенцію чи компетентність, а про соціальні компетенції/компетентності та їх види. Так, Рада Європи до ключових компетенцій відносить політичні та соціальні компетенції, пов'язані зі здатністю молоді брати на себе відповідальність, приймати участь у спільному прийнятті рішень, регулювати конфлікти ненасильницьким шляхом, брати участь у функціонуванні та покращенні демократичних інститутів тощо.

В останні роки з'явилися роботи, присвячені педагогічним проблемам формування соціальної компетентності учнівської молоді, у яких уточнюється поняття соціальної компетентності, обґрунтовуються педагогічні умови формування соціальної компетентності неповнолітніх тощо, а феномен соціальної компетентності

дедалі частіше розглядається як глобальна характеристика молодої людини, що є засобом соціальної адаптації та самореалізації в сучасних соціальних умовах. Підкреслюється, що сучасна молода людина має володіти як «hard skills», так й «soft skills», мати універсальні компетенції та компетентності, провідною з яких є саме соціальна компетентність. Разом із тим, питання психологічного забезпечення оптимізації процесу розвитку соціальної компетентності молоді та підвищення його ефективності в період суспільних трансформацій залишаються поза увагою дослідників. Цим визначається необхідність ґрунтовного системного аналізу проблеми соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму та розробки концептуальних засад її вивчення у соціально-психологічному вимірі.

Ґрунтовний аналіз стану вивчення проблеми соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму підтверджує, що цей напрямок тільки починає оформлятися, а його комплексні теоретико-прикладні дослідження залишаються недостатньо розробленими, зокрема у соціально-психологічній парадигмі наукового знання.

Актуальність вирішення означеної проблематики, її складність, багатогранність та недостатнє розроблення теоретичних й практичних аспектів у спрямованості до умов сучасної освіти України, а також соціальна значущість, зумовили вибір теми дисертаційного дослідження.

Наукова новизна та теоретичне значення дослідження полягає у тому, що:

– *вперше*: здійснено концептуалізацію проблеми дослідження соціальної компетентності молоді через розкриття специфіки взаємовпливу психологічних вимірів соціальної компетентності молоді і сучасних викликів трансформаційного соціуму, актуалізацію гендерної проблематики та висвітлення світоглядних, ціннісних і соціокультурних трансформацій у векторі розвитку соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму; *виокремлено* структурні складові соціальної компетентності молоді (парціальні компетентності): комунікативну, громадянську, соціальної взаємодії, культурно-дозвілльєву, здоров'язбережувальну, кожна з яких включає когнітивний, аксіологічний, мотиваційний, поведінковий, емоційно-вольовий, рефлексивний компоненти, та *розкрито* особливості їх поєднання, що забезпечують успішність процесу соціалізації

молоді, зокрема у вигляді продуктивного виконання нею соціальних ролей та функцій соціальної орієнтації, адаптації, інтеграції загально-соціального й особистого досвіду; *визначено* соціально-психологічні і вікові аспекти динаміки розвитку соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму; *виявлено* показники соціальної компетентності молоді у трансформаційному соціумі та *проведено* їх диференціацію за виокремленими структурними складовими цього конструкту; *з'ясовано* психологічну специфіку соціальної компетентності молоді, пов'язану з особливостями функціонування її структурних складових та рівнями прояву (індивідуально-особистісним, соціальним, діяльнісно-прогностичним) в умовах трансформаційних змін соціуму; розроблено модель процесу розвитку соціальної компетентності молоді із визначенням його мети, завдань, принципів, компонентів, умов та результатів у трансформаційному соціумі;

– *розкрито* змістовно-процесуальні засади побудови і реалізації програмно-цільового проєкту психологічного забезпечення оптимізації процесу розвитку соціальної компетентності молоді у трансформаційному соціумі та *доведено* його ефективність;

– *поглиблено та уточнено*: уявлення про сучасні підходи до вивчення феномену соціальної компетентності особистості; про соціально-психологічну сутність процесу розвитку соціальної компетентності молоді та його змістовні й структурні особливості в умовах трансформаційних змін соціуму;

– *набули подальшого розвитку*: методичне забезпечення вивчення феномену соціальної компетентності; погляди на зміни у структурі соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму; підходи до соціально-психологічних засобів і технологій забезпечення ефективності процесу розвитку соціальної компетентності, зокрема у молоді в умовах трансформаційного соціуму.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання методичного інструментарію при проведенні системних досліджень феномену соціальної компетентності особистості; у розробці та реалізації програмно-цільового проєкту, спрямованого на психологічне забезпечення оптимізації процесу розвитку соціальної компетентності молоді у трансформаційному соціумі. Отримані наукові дані та вироблені на їх основі рекомендації можуть бути використані психологами,

соціальними працівниками, викладачами, фахівцями інших галузей, які займаються проблемами розвитку соціальної компетентності молоді та її успішної інтеграції у трансформаційний соціум. Матеріали дослідження можуть бути використані при підготовці освітньо-професійних та освітньо-наукових програм в освітніх компонентах з проблеми оптимізації процесу розвитку соціальної компетентності особистості в умовах трансформаційних змін соціуму. Розроблений програмно-цільовий проєкт психологічного забезпечення оптимізації процесу розвитку соціальної компетентності молоді може бути рекомендований для впровадження у закладах освіти, консультаційних Центрах, Центрах соціально-психологічної адаптації, Центрах психо-соціальної допомоги з метою підвищення рівня соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму.

Результати дослідження **впроваджено** у консультаційну та методичну роботу науково-практичного Центру медико-соціальних та психотехнологій (м. Київ) (довідка № 518/36 від 18.06.2024 р.); у науково-методичну роботу Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (довідка від 07.03.2024 р.); у науково-методичну та консультаційну роботу Південноукраїнського інституту психології, психотерапії і управління (м. Одеса) (довідка № 77/1 від 22.12. 2023 р.); у роботу ГО «Фонд розвитку підприємництва і реалізації бізнес-ідей» (м. Київ) (довідка № 26-02-24Ф від 27.02.2024 р.); у наукову та навчально-методичну роботу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (довідка № 516/15.17 від 18.06.2024 р.); у навчально-виховну та наукову роботу Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (довідка № 208 від 21.05. 2024 р.); у навчальний процес Університету Григорія Сковороди в Переяславі (довідка № 684 від 02.09.2024 р.); у навчально-наукову та виховну роботу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка № 01-23/174 від 27.06.2024 р.); у навчально-науковий процес та виховну роботу кафедри практичної психології ННМГІ Одеського національного морського університету (довідка від 23.02.2024 р.); у науково-методичну роботу Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (довідка № 11 від 14.02.2024 р.); у методичну та наукову роботу Хмельницького національного університету (довідка № 21 від 16.01.2024 р.) та застосовано при викладанні

професійно-орієнтованих дисциплін і спецкурсів «Соціальна психологія», «Психологічне консультування», «Психологія особистості», «Психологічна корекція», а також презентовано у семінарах з компетентнісної грамотності та протидії проявам соціальної некомпетентності у молоді, заходах інформаційно-просвітницького характеру щодо авторських соціально-психологічних та психолого-педагогічних нововведень з підвищення соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму.

Особистий внесок авторки в роботах, опублікованих у співавторстві.

Дисертація є самостійною науковою працею, в якій викладено ідеї та розробки авторки з ціллю виконання поставлених завдань дослідження й вирішення наукової проблеми. Представлені у дисертації наукові результати одержані авторкою самостійно. У роботах, опублікованих у співавторстві, особистим внеском здобувачки є: (Боярин Л.В., Бохонкова Ю.О., Завацька Н.Є., Хунов Ю.А., 2015) – розкриття впливу ціннісних орієнтацій студентської молоді на її соціальну компетентність; (Боярин Л.В., Завацький Ю.А., 2015) – визначення особливостей суб'єктивного благополуччя особистості у контексті її соціальної компетентності; (Боярин Л.В., Завацька Н.Є., 2016) – розкриття впливу соціальної компетентності на стиль управлінської діяльності особистості; (Тоба М.В., Жигаренко І.Є., Боярин Л.В., 2017) – з'ясування взаємозв'язку соціально-психологічної адаптації особистості та її соціальної компетентності; (Боярин Л.В., Завацький Ю.А., Михайлишин У.Б., Жигаренко І.Є., 2017) – визначення впливу брехливості на соціальну компетентність молоді; (Боярин Л.В., Жигаренко І.Є., Завацька Н.Є., Тоба М.В., Шаповалова В.А., 2017) – розкриття особливостей соціальної компетентності молоді у міжособистісному спілкуванні; (Боярин Л.В., Добровольська Н.А., 2018) – розкриття впливу самообмеження молоді на розвиток її соціальної компетентності; (Боярин Л.В., Піддубняк С.В., Петрашевич С.М., 2018) – з'ясування специфіки соціальної компетентності у депривованій особистості; (Боярин Л.В., Завацький Ю.А., Смирнова О.О., Тоба М.В., Шаповалова В.А., 2018) – визначення особливостей взаємозв'язку комунікативної та соціальної компетентності майбутніх фахівців соціономічного профілю; (Чала Т.І., Журба А.М., Боярин Л.В., 2018) – з'ясування впливу адиктивної поведінки на розвиток соціальної компетентності молоді; (Боярин Л.В., Завацька

Н.Є., 2019) – розкриття впливу соціальної компетентності студентської молоді на процес її соціально-психологічної адаптації; (Боярин Л.В., Процюк В.М., 2019) – розкриття соціально-психологічної специфіки формування музичної культури молоді у розвитку її соціальної компетентності; (Завацька Н.Є., Попович І.С., Боярин Л.В., Данко Д.В., Піддубняк С.В., 2020) – з'ясування впливу соціальної компетентності молоді на процес її саморегуляції у міжособистісних конфліктах; (Boyarin L.V., Zavatska N.Ye., Blyskun O.O., Buchko T.M., 2021) – розкриття взаємодії смисложиттєвих орієнтацій молоді та її соціальної компетентності; (Melnuk O., Petryk O., Lysohor L., Pavlyk O., Boiaryn L., Tykhonova S., 2022) – задіяння нейронаукового підходу до процесу розвитку соціальної компетентності учнівської молоді; (Boyarin L.V., Zavatskyi Yu.A., Zavatska N.Ye., Pobokina H.M., Fedorova O.V., Omelianiuk S.M., 2022) – з'ясування ролі соціальної компетентності молоді у її самореалізації в умовах трансформаційних змін соціуму; (Yadlovska O., Formaniuk Y., Chystovska Y., Nikolaiev L., Boiaryn L., Mateiko N., 2022) – розкриття місця соціальної компетентності у профілактиці емоційного вигорання у студентської молоді; (Plokhikh V., Popovych I., Koval I., Stepanenko L., Nosov P., Zinchenko S., Boiaryn L., Zavatskyi V., 2022) – визначення впливу антиципаційного ресурсу на розвиток соціальної компетентності молоді у трансформаційному соціумі; (Piechka L., Voloshyn S., Muliar N., Turbar T., Boiaryn L., Vlasenko O., 2022) – розкриття специфіки застосування нейропсихологічного підходу у програмах розвитку соціальної компетентності учнівської молоді; (Смирнова О.О., Завацька Н.Є., Круглов К.О., Блискун О.О., Боярин Л.В., Бровендер О.О., 2023) – вивчення ролі асертивності в процесі розвитку комунікативної компетентності особистості молодого лідера; (Боярин Л.В., Завацька Н.Є., Вишневська О.П., Федорова О.В., Жигаренко І.Є., Завацький В.Ю., 2023) – з'ясування впливу соціальної некомпетентності молоді на розвиток відхилень у її поведінці; (Borysiuk A.S., Zavatskyi Yu.A., Тоба М.В., Zavatskyi V.Yu., Boyarin L.V., 2023) – вивчення проблеми здоров'язбереження молоді у векторі розвитку її соціальної компетентності в період трансформаційних змін соціуму; (Боярин Л.В., Завацька Н.Є., Борисюк А.С., Новацький В.Р., 2024) – розкриття взаємозв'язку емоційно-вольової сфери учнівської молоді з її соціальною компетентністю; (Yaremchuk N., Sirant N., Lozynska S., Zavatska N., Boiaryn L., 2024)

– визначення впливу ціннісних орієнтацій майбутніх фахівців-гуманітаріїв на рівень їх соціальної компетентності; (Білянін Г.І., Боярин Л.В., 2020) – визначення особливостей розвитку соціальної компетентності учнівської молоді в умовах дистанційного навчання; (Боярин А., Боярин Л., 2021) – визначення специфіки взаємовпливу соціально-психологічної адаптації та соціальної компетентності учнівської молоді; (Боярин Л.В., Піцик О.В., 2021) – розкриття поглядів Вільгельма Райха у векторі підвищення соціальної компетентності особистості в різних життєвих сферах; (Поляк О.В., Боярин Л.В., 2021) – з'ясування можливостей застосування засобів PR-менеджменту у підвищенні соціальної компетентності особистості; (Боярин Л.В., Поляк О.В., 2021) – розкриття специфіки розвитку соціальної компетентності учнівської молоді в умовах трансформаційних перетворень у соціумі; (Боярин Л.В., Циганок Д.М., Мельник А.В., 2021) – визначення впливу ціннісних орієнтацій молоді на формування соціальної компетентності; (Білоусенко М.В., Білецький П.С., Боярин Л.В., 2021) – розкриття підходів до вивчення проблеми життєздійснення молоді в умовах сучасного соціуму та його трансформацій; (Бобик В.В., Боярин Л.В., 2022) – з'ясування впливу гендерних стереотипів на розвиток соціальної компетентності молоді людини; (Boiaryn L., Zavatska N., 2023) – розкриття ролі соціальної компетентності молоді у здійсненні успішності нею життєвого вибору.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні та практичні положення дисертаційної роботи було представлено на науково-практичних конференціях, форумах, стажуваннях, семінарах, програмах, проєктах різного рівня, зокрема *міжнародних*: ІХ науково-практичній конференції «Інституціональні перетворення в суспільстві: світовий досвід і українська реальність» (Мелітополь, 2014 р.), ІІІ науково-практичній конференції «Актуальні питання соціальної та практичної психології у координатах сучасних парадигм» (Севєродонецьк, 2015 р.), British Council Program, Bukovinian Agency for Regional Development «Active Citizens 2015/16» (Чернівці, 2015 р.), V науково-практичній конференції «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (Київ, Севєродонецьк, 2016 р.), Project Ukrainian Umbrella Association of Psychotherapists (UUAP) «Буковинський проєкт групової психотерапії (2016-2021)» за

напрямок гештальт-терапія (Чернівці, 2016 р.), XVII науково-практичній конференції «Релігія, релігійність, філософія та гуманітаристика у сучасному інформаційному просторі: національний та інтернаціональний аспекти» (Монреаль, 2018 р.), VIII scientific and practical conference «Labyrinths of Reality» (Montreal, 2020), науково-практичній конференції «Покликання служити науці і людям» (Чернівці, 2021 р.), II науковій конференції «Проблеми та перспективи реалізації та впровадження міждисциплінарних наукових досягнень» (Київ, 2021 р.), VII науково-практичній конференції «Актуальні питання здоров'язбереження у координатах сучасних парадигм» (Сєверодонецьк, 2021 р.), науково-практичній конференції «Сучасні стратегії, цінності й пріоритети дошкільної та початкової освіти» (Дніпро, 2021 р.), VIII науково-практичній конференції, присвяченій пам'яті професора Ващенко Ірини Володимирівни «Сучасні проблеми гуманітарної науки і практики: філософський, психологічний та соціальний виміри» (Сєверодонецьк, 2021 р.), семінарі Mashav Carmel Training Center (MCTC) «Treating victims of child sexual abuse» (Israel, 2022), International Internship «Fundraising and organization of project activities in educational establishments: European Experience» (Krakow, Poland, 2022), III науково-практичній конференції «Особистість у кризових умовах сучасності: психологічні виклики» (Івано-Франківськ, 2023 р.), семінарах-тренінгах у межах Програми «Справедливість для всіх» Агенції США з міжнародного розвитку (USAID): «Формування резильєнтності (життєстійкості), як особистий ресурс в умовах війни» (Київ, 2023 р.), «Удосконалення комунікативних здібностей: технології розвитку soft skills» (Київ, 2023 р.), «Синергія інтелекту та тіла: науково-педагогічна компетентність» (Київ, 2024 р.), «Психологія професійного мислення: готовність до змін» (Київ, 2024 р.), «Соціально-правовий аналіз булінгу та мобінгу, як найпоширеніших явищ дискримінації в суспільстві» (Київ, 2024 р.), Програм UNICEF «Prevention l'exploitation ed des abus sexuels (PSEA)» (2023 р.) та Асоціації молодіжних програм України «Основи молодіжної роботи» (2024 р.), Health Emergencies Program WHO «Prevention and response to sexual exploitation and abuse for public health practitioners in Ukraine» (2024 р.), науково-практичній конференції «Дошкільна освіта в сучасному освітньому просторі: реалії, загрози та перспективи» (Лубни, 2024 р.); з міжнародною участю: XII науково-практичній конференції «Соціально-психологічні

проблеми гендерної стратифікації суспільства» (Сєверодонецьк, 2015 р.), науково-практичній конференції «Сучасна освіта в контексті Нової української школи» (Чернівці, 2018 р.), науково-практичній конференції «Актуальні проблеми екстреної медичної допомоги та медицини катастроф» (Тернопіль, 2018 р.), XIV-XVI науково-практичних конференціях «Соціально-психологічні проблеми гендерної стратифікації суспільства» (Сєверодонецьк, 2020 р.; Дніпро, 2022 р.; Київ, 2024 р.), науково-практичній конференції «Особистість у життєвих ситуаціях: світові тенденції й національні особливості» (PLSWTNP) (Київ, 2021 р.); *всеукраїнських*: науково-практичній конференції «Громадянське і патріотичне виховання у сучасному освітньому просторі України: проблеми та перспективи» (Чернівці, 2016 р.), проєкті «Форум психодрами, секції психодрами УСП» (Чернівці, 2019 р.), Буковинському проєкті групової психотерапії «Психотерапія в глобальному світі», «Від почуття неповноцінності до креативного Я» (Чернівці, 2019 р.), науково-практичній конференції «Нова українська школа як простір формування ключових компетентностей учасників освітнього процесу» (Чернівці, 2020 р.), VII науково-практичній конференції «Науковий простір студента: пошуки і знахідки» (Київ, 2021 р.), науково-практичній конференції «Методична система навчання основам технології та робототехніки як складової STEM-освіти» (Чернівці, 2021 р.), науково-практичній Інтернет-конференції «Ефективні технології психологічного та соціально-педагогічного супроводу у Новій українській школі у період війни» для фахівців психологічної служби системи освіти (Чернівці, Київ, Ужгород, 2022 р.), VII науково-практичній конференції «Психічне здоров'я особистості у кризовому суспільстві» (Львів, 2022 р.), науково-практичній конференції «Соціальна робота, соціальна педагогіка, практична психологія: теорія та інноватика» (Полтава, Лубни, Миргород, 2023 р.), науково-практичній конференції «Інтеграція науки і практики в умовах модернізації спеціальної освіти України» (Івано-Франківськ, 2023 р.), II Форумі психодрами Української спілки психотерапевтів (Чернівці, 2023 р.), Форумі молоді Буковини (Чернівецька область, 2023 р.), семінарі-тренінгу «Комплексний підхід до вирішення проблем насильства щодо жінок та дівчат в Україні» (Київ, 2023 р.), XX психодраматичній конференції УСП «Українська психодрама: історія триває» (Львів, 2024 р.), науково-практичній конференції «Психологія особистості фахівця в

умовах воєнного часу та поствоєнної реабілітації» (Львів, 2024 р.); *обласних*: засіданнях методичного об'єднання практичних психологів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації Чернівецької області «Розвиток творчих здібностей. Писанкотерапія як механізм психічного відображення та проектування майбутнього» (Чернівці, 2015 р.) та «Психологічні стратегії формування позитивного мікроклімату для всіх учасників навчально-виховного процесу» (Чернівці, 2016 р.), засіданнях Чернівецького обласного методичного об'єднання практичних психологів Ради директорів вищих навчальних закладів I-II рівнів акредитації Чернівецької області (Чернівці, 2016-2021 рр.), науково-методично-практичному веб-семінарі для працівників психологічної служби Чернівецької області «Збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу: інструменти соціально-психологічної реабілітації» (Чернівці, Київ, 2024 р.); доповідалися та обговорювалися на розширених засіданнях кафедри практичної психології та соціальної роботи Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (2021-2024 рр.).

Зміст та результати дослідження висвітлено у 56 публікаціях авторки, з яких 1 одноосібна монографія, 32 статті у наукових фахових виданнях із психології (з них 23 статті – у наукометричних виданнях, з яких 5 статей – у наукометричній базі Web of Science Core Collection), 23 публікації – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та інших виданнях.

Спеціалізована вчена рада рекомендує використовувати результати дослідження при підготовці курсів із методології дослідження проблем соціальної компетентності молоді та психотехнологій її розвитку в умовах трансформаційних змін соціуму, при укладанні підручників, навчальних посібників з методології досліджень в галузі соціальної психології, психології соціальної роботи, методичних рекомендацій.

Спеціалізована вчена рада вважає, що дисертаційна робота Черновської Лілії Володимирівни «Психологія соціальної компетентності молоді в умовах трансформаційних змін соціуму» є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертанткою, що містить нові наукові положення і висновки, сукупність

яких кваліфікується як вагомий внесок у розвиток соціальної психології, психології соціальної роботи.

Дисертація відповідає пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17.11.2021 р., що дає підстави для присудження Черновській Лілії Володимирівні наукового ступеня доктора психологічних наук (доктора наук) зі спеціальності 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

На підставі результатів таємного голосування та прийнятого висновку докторська рада присуджує Черновській Лілії Володимирівні науковий ступінь доктора психологічних наук за науковою спеціальністю 19.00.05 «Соціальна психологія; психологія соціальної роботи».

Головуюча на засіданні
спеціалізованої вченої ради з
присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.051.11

Юлія БОХОНКОВА

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради
з присудження наукового
ступеня доктора наук
Д 29.051.11

Галина ПОБОКІНА

«28» грудня 2024 р.